

לילך ולחון ולוכל⁴. פי' בכל מערבין עירובי חצירות⁵ ותחומין ומשתתפין במבוי, חוץ מן המים ומן המלח דלאו מידי דמזון הוא. וטע' דעירוב משום דדעתו ודירתו במקום מזונות⁶ היא, וכיון שנתנו כל בני החצר מזונן בבית אחד נעשו כאילו כולן דרין בתוכו ונמצאו כולן רשות אחת. וכן בעירובי תחומין נעשה כמי ששכב⁷ שם ומשם יש לו אלפים אמה, הילכך דבר מזון בענ'. הכל נלקח בכסף מעשר. שנתחלל בו מעשר שיני בירושלם כשהוא מוציאו שם, כדכת'⁸ ונתתה הכסף בכל אשר תאוו נפשך וגו', חוץ מן המים ומן המלח, דתניא⁹ ונתת הכסף בכל אשר תאוו נפשך כלל, בבקר בצאן ביין ובשכר פרט, ובכל אשר תשאלך נפשך חזר וכלל, כלל ופרט וכלל אין אתה דן אלא כעין הפרט, מה הפרט מפורש פרי מפרי וגידולי קרקע אף כל פרי מפרי וגידולי קרקע, ומים ומלח לאו פרי מפרי הוא¹⁰.

אמ' ר' יוחנן אין למידין מן הכללות אפי' במקום שנ' בו חוץ. אמ' רבינא¹¹ אף אנן גמי תנינא בכל מערבין ומשתתפין חוץ מן המים ומן¹² המלח, ותו ליכא, והא איכא כמהין ופטירות, אלא לאו ש"מ אין למידין מן הכללות אפי' במקום שנ' בהן חוץ. — ר' אלעזר¹³ ור' יוסי ביר' חגיגה, חד מתני אמעשר¹⁴ וחד מתני אעירוב, לא שנו אלא מים בפני עצמן¹⁵ ומלח בפני עצמם¹⁶, אבל במים ומלח ביחד¹⁷ מערבין¹⁸.

[כט, א] תניא¹⁹, כל האוכלין מצטרפין לפסול את הגויה בכחציה²⁰ פרס, ובמזון שתי סעודות לעירוב, וכביצה לטמא טומאת אוכלין. סבר רב יוסף למימר עד דאיכא סעודה מהאי אוכלא²¹ וסעודה מהאי אוכלא²¹, אמ' ליה רבא²² אפילו למחצה ולשליש ולרביע. תנן אין פוחתין לעני

אסור להם ביתו שלא ביטלו להם, והוי להו מוציאין מרשו' לרשו' שהחצר שלהן והבית אינו שלהן. ולר' אליעז' דאמ' מבטל בעין יפה מבטל, וכשהוא מבטל אינו צריך לבטל לכל אחד ואחד, אלא אם ביטל לאחד מסתמא לכולן ביטל, ולרבנ' דאמרי מבטל בעין רעה מבטל צריך לבטל לכל אחד ואחד ואם לאו כולן אסורין, דמסתמא (ד)[ל]מאן¹³⁸ דביטל ביטל ולמאן דלא ביטל לא ביטל. אמ' ליה רב פפא לאביי לר' אליעזר אי אמ' לא מבטילנא רשות ביתי מאי¹³⁵, ולרבנן אי אמ' מבטילנא רשות בית¹³⁶ מאי. אמ' ליה בין לר' אליעז' בין לרבנ' ¹³⁷ כיון דגלי דעתיה גלי. דלא פליגי אלא בסתמא, אבל אם פירש הכל כפי מה שפירש. והל' כרבנן דיחיד ורבים הל' כרבים. פיס'. וכן שמעתי ממנו שיוצאין בערקבנין בפסח. פי' משום מרור. מאי ערקבנין, אמ' ריש לקיש אצוותא חרוזיתא¹³⁸. פי' ירקות הגדילין על שורש הדקל כמין לולבי גפנים והן מרין. וביקשתי בכל תלמידיו ולא מצאתי חבר שיאמר לי שקיבלתי¹³⁹ אילו הדברים מפיו.

הדרן עלך עושין פסין

פרק ג'

בכל מערבין ומשתתפין, חוץ מן המים ומן המלח. הכל נלקח בכסף מעשר, חוץ מן המים ומן המלח. הנודר מן המזון מותר במים ובמלח, מערבין לגזיר ביין ולישראל בתרומה, סומכוס או' בחולין. ולכהן בבית הפרס, ר' יהוד' אומ' אפילו בבית הקברות [כז, א] מפני שהוא³ יכול

135 לפנינו ליתא: רשות ביתי מאי. 136 לפנינו ליתא. 137 כן הסדר בכתב יד מינכן וכ"י אוקספורד, ולפנינו להיפך. 138 כג"י כ"מ, ובכ"פ: אוציאתא חרוזיתא. 139 נראה שצ"ל "שקיבל", וע' רש"י במשנה.

1 לפנינו: ניקח. 2 כ"ה ברי"ף ורא"ש, וכן הגיהו במשנה על הגליון, וראה דק"ס אות א, ב. 3 כ"ה בכ"י ר"א. 4 כ"ה בכ"י א ובירושלמי, ולפנינו: לחון לילך ולאכול. 5 כפרש"י, ועי' תוס'. 6 נראה שצ"ל: מזונותיו, וכ"ה ברש"י. 7 כ"ה גם ברש"י לפנינו, והב"ח הגיה שם: ששבת, וכצ"ל כאן. 8 דברים יד, כו. 9 לקמן כז, ב. 10 אבל מגידולי קרקע לא נתמעטו, ועי' תוי"ט פ"א דמע"ש מ"ג. אבל הרמב"ם ורע"ב שם

מ"ז פי' דנתמעטו משום שאינם גדולי קרקע. 11 לפנינו נוסף: ואיתימא רב נחמן. 12 כג"י כ"מ וכ"י א. 13 לפנינו: אליעזר, וכן הגיהו שם על הגליון. 14 כן הסדר בכ"י וד"ש. 15 כג"י כ"מ וכ"י א. 16 לפנינו נוסף: דאין מערבין. 17 לפנינו ליתא: ביחד, ועי' גאון יעקב שמחדש דאפילו לא עירבם יחד אלא כל שמערב במים ומלח כיון שראוי לערבם, ומדברי רבינו מבואר דוקא ביחד. 18 דעת רבינו כדעת רוב הפוסקים, דלא צריך שיתן לתוכן שמן כמו דבעינן לענין מעשר, דלא כדעת תוס' כאן והגהות אשרי. ובשו"ע סי' שפו סעיף ה מביא בזה שתי שיטות. 19 כג"י כ"מ וכ"י א, ועי' דק"ס אות ר. 20 כ"ה שם, ולפנינו: בחצי. 21 לפנינו ליתא: אוכלא. 22 כ"ה ברי"ף ורא"ש וכ"י א, ולפנינו:

איקרי מזון אלא חמשת המינין בלבד, דהו מין דגן³⁵ וסעדי ליבא, אלא כגון דאמ' יאסר עלי כל דבר הון דמשמע כל דבר המשביע, דכל מידי³⁶ זייני חוץ ממם ומלח, אבל מיסעד לא סעדי ולא מיקרי מזון. — מערבין לבזיר. עירובי תחומין³⁷. ביין. דאע"ג דלא חזי ליה חזי לאחרני, וכיון דמזונא הוא גבי אחריני שרו ליה רבנן. ולישר' בתרומה. דהא חזיא לכהנים. [ל, ב] סומכוס אומ' בחולין. ולא בתרומה. דמידי דחזי ליה בענן. ואילו אנזיר ביין לא פליג, מאי טע' איפשר דמיתשיל אנזירותיה. איהכי תרומה נמי איפשר דמיתשיל עליה, אי מיתשיל עלה הדרה לטיבלה. וליפרוש עלה, סבר לה כרבנן דאמ' כל דבר שהוא משום שבות גזרו עליו בין השמשות. ואין מגביהין תרומה ומעשרות בין השמשות.

פיס'. ולכהן בבית הפרס. אע"ג דבענן דוכתא דמצי למיזל ומיכל עירוביה להתם, דאי לא מצי למיזל היכי מצי למיקני שביתה התם, אפי' הכי מערבין בבית הפרס דטומאתו מדרבנן ומצי אזיל התם. דאמ' רב יהוד' אמ' שמואל מנפת אדם בית הפרס והולך. דכל ספק בית הפרס הוא שמא ימצא עצם כשעורה ונוגע בו או מסיטו, ובניפוח הוא סומך שאם היה שם עצם כשעורה היה נראה. — ר' יהוד' או' אפי' בבית הקברות. שטומאתו מדאוריית', מפני שהוא יכול לילך שם על ידי מחיצה. תנא מפני שיכול לחוץ ולוכלל³⁸ בשידה תיבה ומגדל. שהן מחזיקין מ' סאה בלח, שהן כורים ביבש, ואין מקבלין טומאה ועושין מחיצה בינו ובין הקברות. וקסבר אהל זרוק שמיה אהל. להפסיק בינו לבין הטומאה, ורבנ' סברי לאו שמיה אהל ולא הויא מחיצה הילכ' אסרי רבנן.

[לא, א] מתני'. מערבין בדמאי ובמעשר ראשון שניטלה תרומתו ובמעשר שיני והקדש שנפדו,

בגורן מחצי קב חטים וקב שעורים. ר' מאיר או' חצי קב³⁹, קב וחצי כוסמין, קב גרורות או מנה דבילה. ר' עקיב' או' פרס, חצי לוג יין. ר' עקיב' או' רביעית, רביעית⁴⁰ שמן, ר' עקיב' או' שמינית. אמ' גורסק⁴¹ בר דרי משמיה דרב וכן לעירוב.

אמ' רב. מערבין בשתי רביעיות שליין, מיתבי⁴², ר' שמע' בן אלעז' או' יין כדי לוכל בו. פי' לשרות בו פת שתי סעודות. חומץ כדי לטבל בו, זתים ובצלים כדי לוכל בהן שתי סעודות. כי קאמ' רב התם⁴³ בחמרא מבשלא. חומץ כדי לטבל בו, אמ' רב גידל אמ' רב כדי לטבל בו⁴⁴ שתי סעודות שלירק. ובבצלים מי מערבינן, והתניא⁴⁵ אכל בצל והשכים ומת אין אומ' ממה הוא מת. אמ' שמואל לא שנו אלא בעלין, אבל באימהות מערבי'. ובעלים נמי אמ' אביי⁴⁶ לא אמרן אלא [כט, ב] דלא אבצול זרתא, אבל אבצול זרתא לית לן בה.

אמ' שמואל שכר מערבין בו. וכמה, שתי כוסות⁴⁷. דעבידי אינשי דשתו כסא בצפרא וכסא בפניא וסמכי עילויה. תמרים בכמה, אמ' רב יוסף תמרים בקב. — אמ' רב יהוד' אמ' שמואל כל שהוא לפתן כדי לוכל בו ב' סעודות⁴⁸ וכל שאינו ליפתן כדי לוכל הימנו ב' סעודות⁴⁹. בשד חי כדי לוכל הימנו, צלי אמ' רבה כדי לוכל בו. [לא, א] אמ' רב שימי בר חייה מערבין בבצים חיות, וכמה, אמ' רב נחמן בר יצחק, סיני אמ' שתים. זה רב יוסף.

פיס'. הנודר מן המזון מותר במים ומלח. מים⁵⁰ ומלח הוא דלא איקרו מזון הא כל מילי איקרו מזון, לימא תיהוי תיובתיה דרב ושמואל, [דרב ושמואל]⁵¹ דאמ' תרויהו אין מברכין בורא מיני מזונות אלא על חמשת המינין בלבד, אמ' רב הונא באו' כל הון עלי. פי' מתני' דאסר ליה בכל מילי לאו דאמ' יאסר עלי מזון, דודאי לא

1234567 n"ח

ובשינוי קצת: אמר אביי ובעלים נמי. 31 ושיעור כל כוס רביעית כפרשי, וכ"ה ברמב"ם עירובין פ"א ה"א, ועי' או"ז עירובין סי' קלא בשם רבינו שמואל דכל כוס הוא של חצי קב. 32 כ"ה ברי"ף ורא"ש וד"ש, ולפנינו ליתא: ב' סעודות. 33 כן הסדר בכי"מ וד"ש, וכן הוא בברכות לה, א. 34 ע"פ כ"י פריס. 35 ברש"י נוסף: דויני. 36 ברש"י: מילי, וכצ"ל. 37 וכן כתב רש"י במשנה, ואף דבכל מערבין מפרשי רש"י ורבינו גם בעירובי חצירות, ועיין עצי אלמגנים סימן שפו סעיף קטן כ דכתב בדקוקא הוא. 38 לפנינו: ולילך, וכצ"ל.

רבה, ובכ"פ: אביי. 23 כ"ה בר"ח ובמשנה דפאה, ולפנינו נוסף: שעורים. 24 לפנינו: ורביעית. 25 כ"ה בכ"י מינכן, ועיין דק"ס אות פ, ולפנינו: אמר רב. 26 כג"י כ"מ וכי"א, ולפנינו: ומי בעינן כולי האי. 27 בודאי שיש כאן ט"ס, כי לשון זה אין לו מובן, וצ"ל: כי קאמר, ותיבות "רב התם" מיותרות. וכ"ה בכי"מ. או אפ"ל: כי קאמר רב בחמרא, כמו שהוא בריטב"א, ולפ"ז נמצא דשיטת רבינו היא דביין מבושל צריך יותר, דלא ככל הראשונים, ועי' ריטב"א. ובכ"פ: כי קאמר התם. 28 כ"ה בכי"א, ולפנינו נוסף: מזון. 29 אין כן בגמ', אלא שרבינו קיצר מתוך השו"ט. 30 כ"ה בכי"א וד"ש,

שיני והקדש שלא נפדו. פשי', לעולם⁵⁴ נפדו ולא נפדו כהלכתן. — מעשר שיני שפדאו על גבי אסימון, דרחמ' ⁵⁵אמ' ⁵⁶וצרת הכסף בידך, דבר' ⁵⁷שיש עליו צורה, הקדש שחיללו על גב קרקע דרחמ' אמ' ונתן הכסף וקם לו.

מתני'. השולח את ⁵⁸עירובו ביד חרש שוטה וקטן, או ביד מי שאינו מודה בעירוב, אינו עירוב. ואם אמ' לאחר לקבלו ממנו הרי זה עירוב.

וקטן לא, והאמ' רב(א) ⁵⁹הוא קטן גובה את העירוב. לא קשיא, כאן בעירובי חצירות ⁶⁰כאן בעירובי תחומין. פי' עירובי חצירות עירובי רשותיהו בעלמא הוא, ואע"ג דאין מעשה קטן כלום ממילא מיערבי, כדתנן ⁶¹בעל הבית שהיה שותף לשכניו אין צריך לערב, אבל עירובי תחומין מיקנא ביתא הוא וחרש ושוטה וקטן אינן בני דיעה שידעו לקנות. — או ביד מי שאינו מודה בעירוב. מאי היא ⁶²אמ' רב חסדא כותי' ⁶³שכיון שאינו מודה לדברי חכמי' לא סמכי' עלויה ⁶⁴. — ואם אמ' לאחר לקבלו ממנו הרי זה עירוב. וליחוש דיל' לא ממטי ליה, אמ' רב חסדא בעומד ורואהו, וליחוש דיל' לא שקיל מיניה. פי' ⁶⁵דבשלמא כששילח ביד פיקח אע"ג דלא חזי אי מנח לעירוביה התם סמיך עילויה, דכיון דרואה שהחזיק כדרך ודאי אזיל וממטי ליה התם, אבל זה שאמ' לו לקבלו ממנו שמא יחזור בו ולא יקבל, דהאי דאמר' בעומד ורואהו לא שיראה היאך נותנו לידו ⁶⁶אלא רואה שמוליכו עד ביתו ⁶⁷, אבל אינו יודע אם קיבלו ממנו אם לאו. אמ' רב יחיאל חזקת ⁶⁸שליח עושה שליחותו, אמ' רב נחמ' בשלתורה אין חזקת שליח עושה שליחותו [לב, א] בשלסופרים חזקת שליח עושה שליחותו. פי' ⁶⁹

ולפנינו נוסף: ונטלה ממנו תרומת מעשר ולא נטלה ממנו תרומה גדולה. ⁵⁴כג' כ"א וכן הוא בפסחים שם, ולפנינו: לא צריכא. ⁵⁵כג' כ"א. ⁵⁶דברים יד, כה. ⁵⁷כג' כ"א וכ"א, ולפנינו: כסף. ⁵⁸כג' כ"א וכ"א. ⁵⁹ע"פ כ"א. ⁶⁰כן הסדר בכ"א, ולפנינו להיפך. ⁶¹לקמן ע"א. ⁶²לפנינו: מאן. ⁶³לפנינו: כותא. ⁶⁴כעין זה ברבינו יהונתן ומאירי, וע"ש שהוסיפו שאע"פ שנמצא אח"כ העירוב במקומו לא מהני שמא לא הגיחו לשם עירוב. ⁶⁵כן הוא גם בתוספותיו, וע' תוס' ד"ה וליחוש. ⁶⁶כן הוא דעת הרמב"ם ורבינו יהונתן ועוד. אולם דעת הטור והשו"ע סי' תט סעיף ה, וכן מבואר בריטב"א, דצריך שיראה שנתנו לו. ⁶⁷כן הוא גם בר"ח ופיה"מ ומאירי, וע' רש"י. ⁶⁸כג' כ"א, וכן בכולן. ⁶⁹כן הוא גם בתוספותיו מהדור"ג.

הכהנים בחלה ובתרומה³⁹, אבל לא בטבל ולא במעשר ראשון שלא ניטלה תרומ' ולא במעשר שיני והקדש שלא נפדו.

דמאי הא לא קא חזי ליה, מיגו דאי בעי מפקר ליה לנכסיה והוי עני ואכיל דמאי ⁴⁰וחזי ליה, השתא נמי חזי ליה. דתנן מאכילין את העניים דמאי [לא, ב] ואת האכסניא ⁴¹דמאי. אכסניא הוא חיל המלך המוטל על העיירות לפרנסן.

ובמעשר ראשון שניטל' תרומתו. פשיט', לא צריכ' שהקדימו בשבילים ⁴²וניטלה ממנו תרומת מעשר ולא ניטלה ממנו תרומה גדולה, וכדר' אבהו אמ' ריש לקיש דאמ' ⁴³מעשר ראשון שהקדימו בשבילים פטור מתרומה גדולה, שנ' ⁴⁴והרמותם ממנו תרומת י"י מעשר מן המעשר, מעשר מן המעשר אמרתי לך ולא תרומה גדולה ומעשר ⁴⁵. אמ' רב פפא לאביי איהכי אפי' [הקדימו] ⁴⁶בכרי נמי, אמ' ליה עלך אמ' קרא ⁴⁷מכל מעשרותיכם ⁴⁸תרימו, ומה ראית ⁴⁹האי אידגן ⁵⁰והאי לא אידגן. — ובמעשר שיני והקדש שנפדו. פשיט', לא צריכא כגון שנתן את הקרן ולא נתן את החומש, וקמ"ל דאין חומש מעכב.

הכהנים בחלה ובתרומה. קשיא לי, השתא ליש' מערבין וכל שכן לכהן בתרומה, ומאי אצטריך למימר. ויש לומר, לדיוקא דידה קא אתיא, דווק' כהנים בחלה ובתרומה ולא יש', וסתמא כסומכוס ⁵¹. — אבל לא בטבל. פשיט', לא צריכ' בטבל טבול מדרבנן בעציץ שאינו נקוב. — ולא במעשר ראשון שלא ניטלה תרומתו ⁵². פשיט', לא צריכא כגון שהקדימו בכרי ⁵³, מהו דתימ' כדאמ' ליה רב פפא לאביי קמ"ל כדשני ליה. — ולא במעשר

39 כ"ה בירושלמי ורא"ש וכ"מ וכ"א, ולפנינו ליתא: ובתרומה. 40 כג' כ"א. וכ"ה בפסחים לה, ב, אלא ששם ליתא: תו' וחזי ליה. 41 כג' כ"א, ולפנינו: אכסניה. 42 בגליון הכ"י מועתק כאן מלשון רש"י פסחים לה, ב ד"ה שהקדימו, וחותרם ר"ח. 43 כג' כ"א, ולפנינו נוסף: ר' אבהו אמר ריש לקיש. 44 במדבר יח, כו. 45 לפנינו: ותרומת מעשר מן המעשר. 46 ע"פ כ"א, וכ"ה לפנינו. 47 שם. 48 בגליון הכ"י מועתק כאן כל לשון רש"י ד"ה מכל, וחותרם ר"ח. 49 בגליון הכ"י מועתק כאן לשון רש"י ד"ה ומה. 50 בגליון הכ"י מועתק כאן לשון רש"י ד"ה האי. 51 כן כתב בתוס' ר"פ (כ"י), וע' רא"ש בפרקין סי' ב שכתב דלאו דוקא הוא. 52 בגליון הכ"י מועתק כאן לשון רש"י ד"ה ולא במעשר וד"ה לא נצרכה, וחותרם ר"ח. 53 כ"ה בכ"מ וכ"א, וכו' הוא בברכות מז, א ופסחים לה, ב.

פטור, אלמא כל למטה מי' טפח' הוי אויר רשות הרבי', ולמעלה הוא מקום פטור מפני שלא נח על גביו אלא בצידו, כדמוקי לה התם בדבילה שמינה, ואם היה חור למטה מעשרה הויא פלוגתא דאביי ורבא⁸², דאביי אמ' חורי רשו' הרב' כרשו' הרבי' דמו, ורבא אמ' מקום פטור הן. הילכך אם הניח עירובו למטה מי' טפח' באילן עירובו עירוב, שאם אין בו שום חור הוי רשות הרבי' ואם יש בו חור הוא מקום פטור כרבא ויכול ליטלו משם ולאכול כששבת למטה ברשו' הרבים, וכשהניחו על גבי האילן למעלה מעשר' טפח' הוי רשו' הית' ואין עירובו עירוב, ומקשה, למטה מי' טפח' עירובו עירוב, והא משתמש באילן, כשנטלו משם לאוכלו⁸³, ואסור ליטלו משם ולמה הוא עירוב, ואוקמה כר', דאמ' כל דבר שהוא משום שבות לא גזרו עליו בין השמשו' ואז כשקונה העירוב יכול ליטלו.

[לה, א] פיס'. נתנו בבור אפילו עמוק מאה אמה הרי זה עירוב. האי בור דקאי היכא, אילימא דקאי ברשות היחיד [לה, ב] פשיטא, רשות היחיד עולה עד לרקיע, וכי היכי דסלקא לעיל הכי נחתא לרע⁸⁴. אלא פשיט⁸⁵ ברשו' הרבי', ודנתכוין לשבות היכא, אי דנתכוין לשבות למטה⁸⁶ פשיט', הוא במקום אחד⁸⁷ ועירובו במקום אחד הוא, ואי דנתכוון לשבות למעלה הוא במקום אחד. ברשות הרבי', ועירובו במקום אחר. ברשות היחיד, הוא, ואמאי הוי עירוב. אלא הכא⁸⁸ בבור כרמלית⁸⁹ עסיק', ונתכוון לשבות למעלה, ור' היא דאמ' כל דבר שהוא משום שבות לא גזרו עליו בין

בשלתורה, שאם אמ' לשלוחו צא ותרומם ועשר פירותיי, עד שלא יודיענו כי עישר פירותיו אסור לוכל מהם ולא מצי למיסמך אחזקה. בשלסופרים, שאם אמ' לשלוחו צא וערב עלי למזרח אע"פ שלא הודיעו סומך עליו והולך בשבת ד' אלפים אמה. ורב ששת אמ' אחד זה ואחד זה חזקה שלח עושה שליחותו, והיל' כרב נחמ'⁹⁰.

[לב, ב] מתני'. נתנו (ה) [ב] אילן⁹¹, למעלה מעשרה טפחי' אינו עירוב⁹², למטה מעשר' טפחים עירובו עירוב. נתנו בבור, אפי' עמוק מאה אמה הרי זה עירוב⁹³. נתנו במגדל ונעל בפניו⁹⁴ ואבד המפתח הרי זה עירוב, ר' אליעז' או' אם אין ידוע⁹⁵ שהמפתח במקומו אינו עירוב.

האי אילן דקאי היכא, אילימא דקאי ברשות היחיד מה לי למעלה מה לי למטה, רשו' היחיד עולה עד לרקיע. אלא⁹⁶ ברשות הרבים ודנתכוון⁹⁷ לשבות היכא, אי דנתכוון לשבות למעלה, הוא במקום אחד ועירובו במקום אחר⁹⁸ הוא. פי' אם נתכוון לקנות שביתה על גבי האילן למה אומ' למעלה מי' טפחים אין עירובו עירוב, והלא במקום אחד עומדין הוא ועירובו. אלא דנתכוון לשבו(ר)[ת]⁹⁹ למטה. פי' בקרקע רשות הרבי', ומשום הכי תני שאם הניח עירובו באילן למעלה מי' טפחים אין עירובו עירוב, שהוא במקום אחד ברשו' הרבי' ועירובו במקום אחר ברשו' היחיד. אבל⁸⁰ אם הניח למטה מי' טפח' כרשו' הרבי' דמי. אם אינו דבר מסויים⁸¹ כגון שהאילן גבוה הרבה, כדתנן⁸² לגבי כותל הזורק בכותל ארבע אמות למטה מי' טפח' חייב, למעלה מי' טפח' אוצר החכמה

במאירי וריטב"א. אבל רש"י מפרש דהניחו ע"ג האילן. ורבינו מפרש כן דלא יקשה והא כרמלית הוא, כמו שהקשה רש"י. 81 שבת דף ק, א. 82 שם דף נ, ב. 83 עי' רשב"א וריטב"א ומאירי. 84 לפנינו: ה"נ נחתא לתחת. וג"י רבינו לא מצאתי בשום מקום. 85 לפנינו: אלא דקאי. 86 כן הסדר בכ"מ, וכן הוא ברא"ש וריטב"א, ועי' דק"ס אות ח. 87 לפנינו: הוא ועירובו במקום אחד. 88 כן הוא בכ"מ וברי"ף ורא"ש, אלא ששם: בבור העומד בכרמלית, וראה הערה הבאה. 89 רבינו אוזיל בזה בשיטת הרמב"ם פי"ד דשבת ה"ו, דבור העומד בכרמלית דינו כרמלית, וכן מפרש כאן הר"מ בפיה"מ, ילפ"ז הא דקאמר שביתתו למעלה, ר"ל כר"ה ממש לא בשדה שעל הבור דהיא כרמלית, דאז לא היו צריכים לאוקמי כרבי, וכן מפורש בפיה"מ, ועי' תשובת הרמב"ם סי' נט. ואולי צ"ל כאן בבור העומד בכרמלית כמו שהוא ברי"ף ורא"ש. ובכ"פ הוא ג"כ כלפנינו.

70 וכן פסק הרמב"ם הלכות תרומות פרק ד הלכה ו' וש"ע יר"ד סי' שלא וריא"ז. אבל דעת הרא"ש כשיטת ר"ש בתוס' דהלכה כרב ששת. 71 ע"פ כתב יד פריס. 72 כ"ה ברי"ף ובאור' ומג"מ פכ"ד משבת ה"י, וכן הוא בירושלמי. 73 כ"ה שם ובכ"מ, ולפנינו נוסף: נתנו בראש הקנה או בראש הקונדס, בזמן שהוא תלוש ונעוץ אפילו גבוה ק' אמה הרי זה עירוב. וכנראה שנשמט ע"י הדומות. 74 כג"י רי"ף, רא"ש וכ"מ, ולפנינו ליתא: תעל בפניו. 75 כג"י העתים ובעה"מ וריטב"א, ולפנינו ובכ"פ: איזו יודע. 76 לפנינו ובכ"פ נוסף: דקאי. 77 כג"י כ"מ וכ"א. 78 צ"ל אחד, וכ"ה בכ"פ. וכן כתב בתוספותיו מהדו"ג, וע"ש שהביא אמנם גם ג"י ברי"ף, אבל כתב דהנכון הוא בד' וכן מבואר בפירושו שכתב כאן. וג"י ברי"ף הביא בר"ת בן שמואל (כ"י) בשם רב נסים גאון, ומפרש לה דמקשה דגם למטה מי' לא יהא עירוב, ולפנינו: הוא ועירובו במקום אחד. 79 ע"פ כ"פ. 80 כן פי' גם במהדו"ג וכן הוא

השמשות. פי' כגון שהיה הבור בתוך השדה, שאינו מוקף מחיצה דהוי כרמלית. פיס'. נתנו בראש הקנה או בראש הקונדס⁹⁰, אפי' גבוה מאה אמה הרי זה עירוב. פי' דכיון שאינו רחב ארבעה⁹¹ לא הויא רשות היחי' ומצי למישקליה. ודייק', בזמן שהוא⁹² תלוש ונעוץ אין לא תלוש ונעוץ לא. אלא מחובר לקרקע לא משום דמשתמש במחובר לקרקע. מני רבנ' היא, דאמרי כל דבר שהוא מש' שבות גזרו עליו בין השמשות⁹³. ריש' ר' וסיפא רבנן. אמ' רבינא כולה ר' היא, וסיפא גזירה שמא יקטום. לפי⁹⁴ שהקנה רך הוא איכא למיגזר שמא יקטום כי שקיל ליה, אבל אילן קשה הוא ושמא יתלוש לא גזרינן.

ההוא פולמוסא דאתא לנהרדעא. חיל שלמלך. אמ' להו רב נחמן פוקו⁹⁵ כבושו כבשי באגמא דלמחר⁹⁶ גיזיל גיתבי עליהו. פי' הוה להם מקום דחוק לתלמי', ואמ' להו צאו באגם ותכבשו הקנים הגדילין שם ותרפו אותן⁹⁷ שיהא ראוי לישב מחר עליהן. איתיביה רמי בר חמא לרב נחמן, תלוש ונעוץ אין לא תלוש ונעוץ לא. אלמא קנים מחוברין כאילן דמו, ואסור להשתמש בהן. אמ' ליה לא קשיא⁹⁸, כאן בעזרדין כאן בשאינן עזרדין. פי' עזרדין שהוקשו ונעשו כאילן אז אסור להשתמ' בהן, אבל כשאין עזרדין בעוד קנים⁹⁹ רכין הן כירק, ולא גזרו חכמ' שבות בירק.

פיס'. נתנו במגדל ונעל בפניו¹⁰⁰ ואבד המפתח הרי זה עירוב. ואמאי, הוא במקום אחד ועירובו במקום אחר הוא. פי' כיון שהוא נעול ואינו יכול ליטלו, כאילו היה במקום אחר דמו ולא קנה עירוב. רב ושמואל דאמ' תרויהו הכא במגדל שלבנין באוירא דליבני עסיקין. פי' לבינים

פיס'. נתנו במגדל ונעל בפניו¹⁰⁰ ואבד המפתח הרי זה עירוב. ואמאי, הוא במקום אחד ועירובו במקום אחר הוא. פי' כיון שהוא נעול ואינו יכול ליטלו, כאילו היה במקום אחר דמו ולא קנה עירוב. רב ושמואל דאמ' תרויהו הכא במגדל שלבנין באוירא דליבני עסיקין. פי' לבינים

מתני'. נתגלגל חוץ לתחום, נפל עליו גל או נשרף או¹⁰¹ תרומה וניטמאת מבעוד יום אינו עירוב, משחשיכה הרי זה עירוב. אם ספק, ר' מאיר ור' יהוד' או' הרי זה חמר גמל, ר' יוסי ור' שמע' או' ספק עירוב כשר. אמ' ר' יוסי העיד אבטולס¹⁰² משום חמשה זקנים שספק¹⁰³ העירוב¹⁰⁴ כשר. פי' נתגלגל חוץ לתחום אינו עירוב, הואיל ויש מביתו שהוא לן שם ועד עירובו יותר מאלפיים אמה, דממה נפשך כל היכא דקנה שביתה אי בביתו אי בעירובו לא מצי למיזל ולמישקליה. נפל עליו גל מפר' לקמ' דבעי מרא וחצינא לפנויה דהויא מלאכה ולא שבות. תרומה וניטמאת (ה) [ד] לא¹⁰⁵ חזיא לא לדידיה ולא לאחרני. משחשיכה. כבר קנה עירוב בין השמשות, ושבת הואיל והותרה הותרה. ספק. אם מבעוד יום ספק אם משחשיכה. הרי זה חמר גמל. דמספק' לן אי קנה עירוב והכא הו' ביתו ומהכא יש לו אלפים אמה לכל רוח והפסיד אלפים אמה

ולכן להלכה דלא גזרו, סתם רבינו דגם בשבת עירובו עירוב. וכן דעת הרמב"ם והשו"ע סי' שצד וריא"ה, אבל אין כן דעת הטור שם, ועי' ריטב"א. 101 לפנינו: ואין בנין בכלים ואין סתירה בכלים. 102 עי' בדברי רבינו בתוספותיו באורך, ובתוס' לה, ב ד"ה ואמאי. 103 בתוספותיו ביאר: דסתם מגדל גדול הוא ומחזיק מ' סאה. 104 ובתוספותיו הוסיף: ומר סבר אע"ג דיצא מתורת כלי, הני מילי לענין טומאה, אבל לענין שבת תורת כלי הוא דהא מטלטל הוא. 105 כג"י כ"מ, ולפנינו ליתא. 106 כגירסת כ"י מינכן וכ"א, וכן הוא בירושלמי, ולפנינו: אבטולמוס. ועי' דק"ס אות ד. 107 כג"י כ"מ, וכן הוא לקמן לו, א. 108 לפנינו: עירוב. 109 ע"פ כ"פ.

90 צריך להוסיף: בזמן שהוא תלוש ונעוץ. 91 משמע דס"ל דאין צריך שיהא מונח העירוב על גבי מקום ד', וכשיטת הרא"ש סימן ד, דלא כפירוש רש"י וריא"ה. 92 לפנינו ליתא: בזמן שהוא. 93 לפנינו נוסף: והא אמרת רישא רבי היא. 94 כפרש"י, ועי' פיה"מ שמפרש טעם אחר. 95 כג"י כ"מ. 96 ורש"י פי' קצת באופן אחר. 97 כג"י כ"י מינכן וכ"א, וכן הוא בריטב"א. 98 כפירוש רש"י, וכן פירש בתוספותיו מהדו"ג. אבל בריא"ז וברשב"א ומאירי מפרשים דשני מינים הם. ועי' בתוספותיו שם מה שהקשה על פירושו. 99 כג"י רי"ף ורא"ש וכ"מ. 100 ואף דבגמ' מוקמי דמירי דוקא ביו"ט ולא בשבת, ס"ל לרבינו דהסוגיא היא אליבא דרבנן, דגזרו על שבות ביה"ש, כמ"ש בתוס'.

שמעבר ביתו והלאה, או שמא לא קנה לו עירוב ומביתו יש לו אלפים אמה לכל רוח ולא קנה לעבר עירובו כלום. ומחמת ספק זה נאסר לילך אלא אלפים אמה שבין ביתו לעירובו, דממה גפושך בהנך משתרי, אבל אלפים דמיעירובו ואילך לא דיל' לא קנה עירוב, ומביתו ואילך נמי לא דיל' קנה עירובו. נמצא זה מושכו לילך לכך¹¹⁰ וזה מושכו לילך לכאן, כאדם המנהיג חמור וגמל שהחמור הולך לפניו וזה מנהיגו, ואת הגמל הוא מושך [וצריך]¹¹¹ לפנות לפניו ולאחריו.

נתגלגל חוץ לתחום, אמ' רבא לא שנו אלא שנתגלגל חוץ לד' אמות, אבל בתוך¹¹² ד' אמות הנותן את¹¹³ עירובו יש לו ד' אמות. פי' והואיל והנהו ד' אמות מיבלען בתחומיה הו' להו כתחומיה¹¹⁴, כנותן עירובו בבית שבסוף התחום, שאפי' הוא אלף אמה מהלך את כולה וחוצה לה אלפים אמה. — נפל עליו גל, והא אי בעי¹¹⁵ מצי שקיל ליה, לימא מתני' דלא כר', דאי ר' האמ' לכל דבר שהוא משו' שבות לא גזרו עליו בין השמשות. ואין כאן אלא טילטול אבנים, דשבות דרבנ' הוא. אפי' תימא ר' לא צריכ' דבעי מרא וחצינא. שהן כלי אומנות והויא מלאכה חשובה.

[לה, א] מתני'. ר' אליעז' אומ' יום טוב שהוא¹²³ סמוך לשבת, בין מלפניה בין מאחריה¹²⁴, מערב אדם שני עירובין ואו' עירובי הראשון למזרח והשני למערב, בראשון למערב ובשני למזרח, עירובי בראשון¹²⁵ ובשני כבני עירי, עירובי בשני ובראשון כבני עירי. וחכמ' אומ' או מערב לרוח אחת או אינו מערב כל עיקר, או מערב לשני ימים או אינו מערב כל עיקר. כיצד יעשה, מוליכו בראשון ומחשיך עליו ונוטלו ובא לו, ובשני מחשיך עליו ואוכלו ובא לו. נמצא משתכר בהליכתו ומשתכר בעירובו. נאכל בראשון, עירוב לראשון ואינו¹²⁶ עירוב לשני. אמ' להן ר' אליעז' מודין אתם לי שהן שתי קדושות. פי' אם היה צריך לילך יום ראשון לכאן ויום שני לכאן, יכול לערב למערב ולמזרח ערב יום טוב הראשון, ואו' עירובי שלמזרח יקנה לי היום לצורך מחר ועירובי שלמערב יקנה לי בבין השמשות דלמחר לצורך יום שני, דקסבר ר' אליעז' שבת ויום טוב לאו כחד יומא אריכא נינהו, אלא שני(ם)¹²⁷ קדושות הן, ולכל חד יומא אית ליה חדא שביתה ובכל חד מיקניא ליה שביתה לאי זה שירצה, ובין השמשות דקמא לדידיה הוא דקני ולא ליום שני. עירובי בראשון, ובשני כבני עירי. כלומר אם לא היה צריך לילך אלא באחד מן הצדדין ביום ראשון,

שמן עירובין דאידך גיסא. הריני כבני עירי. ואיני צריך להשתכר כאן ולהפסיד כאן. בא חכם למזרח. חוץ לתחום ביתי, ורוצה אני ללמוד תורה מפיו, ועכשיו איני יודע לאי זה צד יבוא, ולמחר אשמע מבני אדם הבאין משם לכאן על ידי עירוב. ר' יהוד' או' אם באו לכאן ולכאן ואחד מהן רבו ילך אצל רבו ולא אצל החכם יותר¹²², דקים לן בגויה דבשעת קניית העירוב דעתיה למיקני ליה ההוא עירוב דלצד רביה, ומיהו איהו הוא דלא ידע לאי זה מן הצדדין יבוא, והשתא דידע להתם ליזיל. ורבנ' זמנין דניחא ליה לאיניש בחבריה טפי מרביה, וכל שכן אם האחד חכם יותר מרבו, הילכך למקום שירצה ילך.

נתגלגל חוץ לתחום, אמ' רבא לא שנו אלא שנתגלגל חוץ לד' אמות, אבל בתוך¹¹² ד' אמות הנותן את¹¹³ עירובו יש לו ד' אמות. פי' והואיל והנהו ד' אמות מיבלען בתחומיה הו' להו כתחומיה¹¹⁴, כנותן עירובו בבית שבסוף התחום, שאפי' הוא אלף אמה מהלך את כולה וחוצה לה אלפים אמה. — נפל עליו גל, והא אי בעי¹¹⁵ מצי שקיל ליה, לימא מתני' דלא כר', דאי ר' האמ' לכל דבר שהוא משו' שבות לא גזרו עליו בין השמשות. ואין כאן אלא טילטול אבנים, דשבות דרבנ' הוא. אפי' תימא ר' לא צריכ' דבעי מרא וחצינא. שהן כלי אומנות והויא מלאכה חשובה.

[לה, ב] מתני'. מתנה אדם על עירובו ואו', אם באו גוים מן המזרח עירובי למערב, אם באו¹¹⁶ מן המערב עירובי למזרח. אם באו מיכן ולא ומיכן למקום שארצה אלך, לא באו לא מיכן ולא מיכן¹¹⁷ הריני כבני עירי. בא¹¹⁸ חכם מן המזרח עירובי למזרח, מן המערב עירובי למערב. בא מיכן ומיכן¹¹⁷ למקום שארצה אלך, לא מיכן ולא מיכן הריני כבני עירי. ר' יהודה או' אם היה אחד מהן רבו ילך¹¹⁹ אצל רבו¹²⁰. שניהם רבותיו ילך למקום שירצה¹²¹. פי' מניח אדם ב' עירובין אחד לסוף אלפים למזרח ביתו ואחד לסוף אלפים למערב ביתו, ואו' אם באו גוים מן המזרח וצריך אני לברוח מהן יקנה לי עירובי שבמערב ויהיה לי למערב ביתי ד' אלפי', ואע"ג דלא אתי עד למחר אמרינ' יש ברירה, ובין השמשות קנה ליה

היו. 121 לפניו ובכתב יד פריס: למקום שירצה ילך. 122 לא ידעתי מגין הוציא רבינו דהשני הוא יותר חכם. וברבינו יהונתן ומאירי מפרשי דהשני הוא חברו וכדמשמע מגמ' בסברת רבנן, ורבינו הוסיף גם שם דכ"ש אם השני חכם יותר. 123 לפניו: הסמוך. 124 לפניו ובכ"פ: מלאחריה. 125 כג' רי"ף וכ"ה בירושלמי, ולפניו: בראשון. וראה על הגליון. 126 כ"ה בכ"מ ורי"ף בירושלמי, ולפניו: ואין עירובו. 127 ע"פ כ"פ.

110 צריך להיות: לכאן. 111 על פי כתב יד פריס. 112 לפניו: לתוך. 113 כן הוא ברש"י, ולפניו ליתא. 114 ברש"י נוסף: והיו. 115 לפניו: קס"ד דאי בעי. 116 כג' כ"מ וכ"ה, וכן הוא בירושלמי ורא"ש, ולפניו ליתא. 117 כ"ה במשנה שבמשניות וכ"מ, ולפניו ובכ"פ: לכאן ולכאן, וראה על הגליון. 118 כג' כ"מ, ולפניו נוסף: אם. 119 כג' כ"מ וכ"ה ורא"ש, ולפניו: הולך. 120 לפניו נוסף: ואם

אוצר החכמה

וביום שיני אין צריך לזוז מתחמומו לא לכאן ולא לכאן ואינו רוצה להפסיד לא אלפים¹²⁸ שלתחמומו מיכן ולא אלפים שלתחמומו מיכן, יערב עירוב אחד לצד שהוא רוצה לילך בו ביום ראשון, ויאמר עירובי זה יקנה לי לצורך מחר ובשיני הריני כבני עירי שלא עיריבו. או אם היה צריך לילך בשיני ולא בראשון, יאמר עירובי זה יקנה לי בין השמשות שלמחר, ובראשון אהיה כבני עירי, וחכמי אומ' או מערב לרוח אחת לצורך שני הימים או אינו מערב כל עיקר, ואפי' להיות באחד מן הימים כבני עירו, או מערב לשני הימים לרוח אחת או אינו מערב כל עיקר.

ומקשי', לרוח אחת מאי ניהו לשני ימים ולשני ימים מאי ניהו לרוח אחת, היינו הך¹²⁹. ומהדר, הכי קאמרו ליה רבנ' לר' אליעזר, אי אתה מודה שאין מערבין ליום אחד חציו לצפון וחציו לדרום, אמ' להם אבל. פי' אמת. אמרו לו¹³⁰ כשם שאין מערבין ליום אחד חציו לצפון וחציו לדרום כך אין מערבין לשני ימים יום אחד למזרח ויום אחד למערב. ור' אליעזר, התם קדושה אחת הכא ב' קדושות הן. וכל יומא ויומא אית ליה שביתה בפני עצמו. כיצד יעשה. מוליכו השליח בראשון ערב יום טוב שלפני שבת ומחשיך עליו עד שיקנה העירוב ונוטלו ובא לו, שמא יאבד ושוב אין לו עירוב בשיני, וחוזר ומוליכו בשיני ומחשיך עליו, ואם רוצה כיון שקנה העירוב אוכלו ובא לו נמצא משתכר בהליכתו שקנה עירוב ליום מחר ומשתכר בעירובו שאוכלו. ואם הוא יום טוב אחר שבת דלא איפשר בהכי, מוליכו בראשון וחוזר והולך שם בשיני לראות אם קיים העירוב ומחשיך עליו ואם רצה יאכלנו אחר כן. אמ' להם ר' אליע' מודין אתם לי שהן ב' קדושות. דקאמרי' שאין עירוב לשיני, דאי חדא קדושה היא הו' להו כחד יומא אריכא ויקנה בין השמשות שלראשון לשניהן, וכיון דשתי קדושות הן יכול לערב נמי לב' רוחות. ורבנ' ספוקי מספקא להו, והכא לחומרא והכא לחומרא. אין יכול לערב לב' רוחות דיל' חדא קדושה היא, ואם נאכל עירובו בראשון אין עירוב לשיני דיל' ב' קדושות הן. תניא¹³¹ אמרו

לו לר' אליעז' אי אתה מודה שאין מערבין כתחילה מיום טוב לשבת, אמ' להם אבל, הא לא¹³² חד קדושה היא¹³³. פי' אם לא עירב בין השמשות שלערב יום טוב והוצרך לצאת בשבת אי אתה מוד' שאי יכול לערב מיום טוב לשב', אלמא קדושה אחת היא והרי היא כיום אחד שאינו יכול לערב חצי היום אם לא עירב בין השמשות. ור' אליעז' התם משום הכנה. לא משו' טע' דחד יומא ניהו אלא משום הכנה שמכין מיום טוב לשבת.

תנ' רבנ', עירב ברגליו בראשון¹³⁴ מערב ברגליו בשיני, נאכל עירובו בראשון אין יוצא¹³⁵ בשיני, דברי ר'. פי' שהן ב' קדושות. ר' יהוד' או' [לח. ב] הרי זה חמר וגמל¹³⁶. פי' מספק' ליה דיל' חדא קדושה היא וקנה עירוב לב' ימים¹³⁷, או דיל' ¹³⁸ שתי קדושות הן ולא קנה עירובו אלא ליום אחד, ודינו להיות בשיני כבני עירו ואין לו כאן אלא אלפים, וממה נפשך בהנך אלפים משתרו. רבן שמעון בן גמליאל ור' ישמע' בנו שלר' יוח' בן ברוקא או' עירב ברגליו בראשון אין מערב ברגליו בשיני, נאכל עירובו בראשון יוצא עליו בשיני. פי' דקדושה אחת הן וכיומא אריכא דמו. אמ' רב הל' כארבע' זקנים¹³⁹ ואליבא דר' אליעזר. פי' אל(א)ה[ת] ¹⁴⁰ ארבעה סוברין כר' אליעז' דאמ' ב' קדושות הן ויכול לערב ב' ימים לב' רוחות.

כי נח נפשיה דרב הונא עאל רב חסדא למירמא דרב אדרב, מי אמ' רב הל' כד' זקנים ואליבא דר' אליעז' דאמ' ב' קדושות הן, והא איתמר שבת ויום טוב רב אמ' נולדה בזה אסור' בזה. אלמא קדוש' אחת הן וכיומא אריכא דמו, ומשום הכי היא אסורה. אמ' רבה התם משו' הכנה, דתניא והיה ביום הששי והכינו¹⁴¹, חול מכין לשבת וחול מכין ליום טוב, ואין יום טוב מכין לשבת ואין שבת מכינה ליום טוב.

[לט, א] אמ' רב יהודה עירב ברגליו בראשון מערב ברגליו בשיני. עירב בפת בראשון מערב בפת בשיני. עירב ברגליו בראשון אינו מערב בפת

בתוספותיו. ¹³⁶ צ"ל גמל, וכ"ה בדברי רבינו לעיל לה, א. ¹³⁷ השלם עם פרש"י. ¹³⁸ ראה ברש"י ועל הגליון שם, ועל פי דברי רבינו צריך להגיה ברש"י או דלמא. ¹³⁹ כגירסת כ"ג, ולפנינו נוסף: הללו. ¹⁴⁰ על פי כתב יד פריס. ¹⁴¹ שמות טו, ה.

¹²⁸ ע"י תו"ט ד"ה ובשיני. ¹²⁹ לפנינו: היינו קמייתא. ובר"ף: היינו חדא. ¹³⁰ כ"ה בד"ש וכי"א, ולפנינו ליתא. ¹³¹ לפנינו ליתא. ¹³² כג"י כ"י מינכן וכי"א וכ"ה ברי"ף ועתיים. ולפנינו: לאיי. ¹³³ לפנינו: קדושה אחת היא. ¹³⁴ כג"י כ"י"מ וכ"ה ברי"ף, ולפנינו: ביום ראשון. וכן בכולן. ¹³⁵ לפנינו נוסף: עליו. וכ"ה

למערב ובשיני למזרח, עירובי בראשון ובשיני כבני עירי, עירובי בשיני ובראשון כבני עירי, ור' יוסי אוסר. אמ' להן ר' יוסי אי אתם מודין שאם באו עדים מן המנחה ולמעלה שנוהגין אותו היום קודש ולמחר קודש. [לט, ב] ורבנן, התם כי היכי דלא ליזולו ביה. פי' מודין חכמ' לר' אליעז' בראש השנה, דדוק' בשבת ויום טוב ששניהן קודש ואין לומר שאחד מהן חול פליגי עליה דקדושה אחת הן וכיומא אריכא דמו, אבל שני ימים טובים שלראש השנה חד מיניהו חול וב' קדושות הן. ור' יוסי סבר קדושה אחת הן, דלאו משו' ספיקא בלחוד עבדי' להו, שאם באו עדים מן המנחה ולמעלה נוהגין אותו היום קדש ולמחר קודש, כדאמרי' בראש השנה¹⁴⁶. ואע"ג דקים לן ששוב לא נקבל העידות מן המנחה ולמעלה והיה לנו לגמור היום בחול, אלא אפילו הכי (ו)החמירו¹⁴⁷ חכמ' לעשותן שניהן קודש, וכיון דלאו משו' ספיקא עבדינן להו ש"מ חומרא דרב' היא לעשות שני ימים קודש וכיומא אריכא דמו. ורבנ' אמרי לך, זה שגומרין יום שלשים בקדושה כי היכי דלא ליזולו ביה עמי הארץ לשנה הבאה, כשנמנעין מלעשות מלאכה שמא יבואו עדים היום לא ישמעו לנו שיאמרו אשתקד עשינו מלאכה ביום ל', משום הכי¹⁴⁸ החמירו עליו לגמורו בקדושה, אבל עיקר הדבר משו' ספק הוא שעושין שני ימים שמא יבואו היום, ואם לא באו עושין מחר ואיגלאי מילתא שיום ל' חול, הילכך ב' קדושות הן. ואי קשיא¹⁴⁹, דהכא פסק רב הל' כר' אליעז' ביום טוב ושבת שהן ב' קדושות, והשתא יש לומר ביום טוב ושבת דפליגי רבנ' עליה דר' אליעז' פסיק רב דהן ב' קדושות, בראש השנה דמודו רבנן לר' אליעז' לא כל שכן דסבר רב שהן ב' קדושות, והיכי אמרי' בהילכך קמייתא דביצה¹⁵⁰ שני ימים טובים שלראש השנה רב ושמאל דאמרי תרויהו נולדה בזה אסורה בזה. יש לומר, שאין טעם ב' קדושות דראש השנה דומה לטעם ב' קדושות דשבת ויום טוב, דמאן דאמ' דשני ימים טובים שלראש השנה הן שתי קדושות סבר דמספיקא עבדינן תרי יומי וחד מיניהו חול, הילכך אין קדושתם שוה שהאחד קודש והאחד חול כשני

בשיני, שאין מערבי' בתחילה בפת. פי' מיום טוב לשבת, דהויא לה הכנה דקרי ליה שם עירוב השתא ביום טוב, עירב בפת בראשון מערב בפת בשיני, אמ' שמאל ובאותה הפת. פי' דוק' באותה פת, דקרא עליה שם מאתמול והשתא קא שתיק, אבל לא בפת אחרת דבעי למיקרי שם עירוב השתא.

מתני'. ר' יהוד' אומ' ראש השנה שהיה ירא שמא תתעבר, מערב אדם שני עירובין ואומ' עירובי¹⁴² בראשון למזר' ובשיני למערב, בראשון למערב ובשיני למזרח, עירובי בראשון ובשיני כבני עירי, עירובי בשיני ובראשון כבני עירי, ולא הודו לו חכמ'. ועוד אמ' ר' יהו' מתנה אדם על הכלכלה ביום טוב הראש' ואוכלה בשיני, וכן ביצה שנולדה בראש' תיאכל בשיני, ולא הודו לו חכמ'. פי' ראש השנה שהיה ירא שמא תתעבר, שמא יעשו בית דין הגדול אלול מעובר ויהיו ב' ימים טובים, והוא צריך לילך בראשון לצד אחד ובשיני לצד אחר, מערב ב' עירובין, ומניחן בערב יום טוב זה לכאן וזה לכאן, ואומ' כוליה כדלעיל. ולא הודו לו חכמ', דקסברי שני ימים טובים שלראש השנה קדושה אחת הן, ואינך יכול לחלק העירוב לב' רוחות כי אם לרוח אחת בשיני הימים. ועוד אמ' ר' יהוד' מתנה אדם על הכלכלה, שלטבל, ביום טוב הראשון שלראש השנה, ואו' אם היום חול תהא זו תרומה על אילו ואם היום קודש אין בדבריי כלום, שאין מגביהין תרומה ומעשרות ביום טוב¹⁴³. ולמחר הוא אומ' אם היום חול הרי היא תרומ' על אילו, ואם היום קודש ואתמול חול כבר היא תרומה מאתמול, ואוכל הכלכלה המתקנת ומשייר התרומה, דשתי קדושות הן וחד מיניהו חול. ולא הודו לו חכמ', דקסברי תרויה' קדושה אחת הן ואין מגביהין בהן תרומה ומעשרות. וכן חולקין גמי על הביצה, דר' יהוד' מתירה דב' קדושות הן וממה נפשך חד מיניהו חול, וחכמ' אוסרין דסברי קדושה אחת הן וכיומא אריכא דמו.

מאן לא הודו לו, אמ' רב ר' יוסי היא, דתניא מודין חכמ' לר' אליעז' בראש השנה שהיה ירא שמא תתעבר שמערב¹⁴⁴ אדם ב' עירובין ואו' עירובי בראשון למזרח ובשיני למערב, בראשון

ברשב"א שהביא פי' אחר בשם הראב"ד. 149 כן הקשה ותירץ בתוספותיו מהדו"ג. ועי' תוס' ד"ה מודים שהניחו זאת בתמימה. 150 ביצה ה, ב.

142 ראה הגהות הב"ח. 143 ביצה לו, ב. 144 כג"י ד"ש, ולפנינו: מערב. 145 כגירסת כ"מ, ולפנינו: ר'. 146 ל, ב. 147 ע"פ כ"פ. 148 וכן פרש"י, ועי'

ולמחר¹⁶² ואינו אוכלה שמא היום קודש, אבל למחר קורא עליה שם ואוכלה, דממה נפשך חד מיניהו חול ואם היום קודש כבר קדשה¹⁶³ מאתמול, דב' קדושו' הן, ור' יוסי אוסר. דקסבר קדושה אחת הן וכיומא אריכא דמו, ולא מהני בהו תנאה. וכן היה ר' יוסי אוסר בשני ימים טובים שלגליות. פי' שני ימים טובים שלפסח ועצרת וסוכות, שהתורה אמרה יום אחד שבתון, ובגולה עושין שני ימים טובי' מפני (ה) [ש]רחוקין¹⁶⁴ מבית דין ואינן יודעי' אם הוקבעו ניסן ותשרי ביום ל' או ביום ל"א. ואע"ג¹⁶⁵ דמשום ספיקא אחד מיניהו חול מחמיר בהו ר' יוסי, כדאמ' רב אסי בפרק קמא דביצה¹⁶⁶, וטעמ' דהא השתא בקיאינן בקבעא דירחא ועבדינ' תרי יומי ש"מ חומרא דרבנן [היא]¹⁶⁷ כדמפרש התם, והנך דראש השנה לא קרי להו שלגליות מפני שאף בירושל' פעמים שהיו עושין שני ימים, כגון שבאו עדים מן המנחה ולמעלה.

ההוא בר טביא דאתא לבי ריש גלותא דאיתציד ביום טוב ראשון¹⁶⁸ ואשתחיט ביום טוב שיני, פי' בשני ימים טובים שלגליות. רב נחמן ורב חסדא¹⁶⁹ אכיל רב ששת לא אכל¹⁷⁰. אמ' רב נחמן מה אעביד לששת¹⁷¹ דלא אכיל בישראל דטביא, אמ' ¹⁷² רב ששת היכי אכול, דאמ' ¹⁷³ אסי וכן היה ר' יוסי אוסר בשני יומי טובים שלגליות. פי' ומשום הכי אמ' רב אסי בב' ימים טובים שלגליות נולדה בזה אסורה בזה, כדאמרי' בהיל' קמיית' דביצה¹⁷⁴, משום דהוה תני הכי. אמ' רבא ומאי קושי', דיל' הכי קאמ' וכן היה ר' יוסי אוסר בב' ימים טובים שלראש השנה בגולה. פי' כל ראשי שנים היה אוסר בגולה כאותו ראש השנה שבאו עדים מן המנחה ולמעלה, שהיו עושין גם בירושלם שני ימים. איהכי שלגליות, שלגולה¹⁷⁵ מיבעי ליה. אמ' רב אשי¹⁷⁶ ומאי

ימים טובים שלגליות, וביצה שנולדה בזה מותרת בזה. ומן דאמ' קדושה אחת הן סבר לאו מספיקא עבדי' לו, שהרי אם באו העדים מן המנחה ולמעלה נוהגין אותו היום קודש ואע"פ שידוע¹⁵¹ בבירור שהוא חול ולמחר קודש, אם כן חומרא דרבנן היא לעשות ב' ימים ונולדה בזה אסורה בזה דכיומא אריכא דמו, אבל שבת ויום טוב אין לומר אחד מהן חול, וכיון שאין חול מפריד ביניהן סברי רבנ' דכקדושה אחת דמו וכיומא אריכא, ונולדה בזה אסורה בזה, ור' אליע' סבר אע"ג דשגיהן קדושין, זה קודש¹⁵² לעצמו וזה קודש לעצמו וב' קדושות הן ויכול לערב לב' רוחות, ואע"פ שהן ב' קדושות נולדה בזה אסורה בזה משום הכנה דרבה¹⁵³. ורב סביר' ליה כר' אליע' גבי שבת ויום טוב מפני שהן ב' קדושות¹⁵⁴ ואין זה נמשך אחר זה לעשותן (א') כיומא אריכא, וגבי ראש השנה סביר' ליה כר' יוסי, אע"ג דרבנ' מודו ליה לר' אליע' משום דקסבר לא בעבור ספק ניתקנו. אבל מיהו אין לומ' כזה שזה קודש¹⁵² לעצמו וזה קודש לעצמו, כדאמרינן גבי שבת ויום טוב, אלא יום שיני נגרר ונמשך אחר יום ראשון וכיומא אריכא דמו. והא דתנן ר' יוסי אוסר, אין לומר דקים ליה דקדושה אחת הן, שאם כן אם נאכל עירובו בראשון יהא עירוב בשיני. אלא אנו צריכין לומר דלחומר¹⁵⁵ אמרי' ¹⁵⁶ שהן קדושה אחת ולא להקל¹⁵⁷.

ת"ר¹⁵⁸ כיצד (יעשה)¹⁵⁹, אמ' ר' יהוד' מתנה אדם על הכלכלה ביום טוב הראשון ואוכלה בשיני. היו לפניו שתי כלכלות שלטבל או' אם היום חול¹⁶⁰ תהא זו תרומ' על זו, ואם היום קודש¹⁶¹ אין בדבריי כלום, וקורא עליה שם ומניחה, ולמחר הוא או' אם היום חול תהא זו תרומה על זו ואם היום קודש אין בדבריי כלום, וקורא עליה שם ואוכלה. פי' ביום ראשון קורא עליה שם ומניחה

בר"ח בן שמואל (כ"י) ובכ"פ אינה לגמרי. 163 צ"ל: תקנה. 164 ע"פ כ"פ ורש"י. 165 כ"ה גם בתוספותיו מהדו"ג. 166 ד, ב. 167 ע"פ כ"פ. 168 כ"י כ"א ור"ש וכ"ה ברא"ש. ועי' דק"ס אות ס. ולפנינו נוסף: של גליות. 169 בדפי רבינו לעיל יז, ב הסדר הוא להפך וע"ש בהערה 358. 170 עי' בדברי רבינו על שמעתינן למעלה סוף פרק ראשון. 171 לפנינו: לרב ששת. 172 כ"י כ"י מינכן, ולפנינו: אמר ליה. 173 לפנינו ובכ"פ: דתני. 174 ד, ב. 175 לפנינו: בגולה. 176 כ"י כ"י וכ"ה בד"ש וריסב"א, וכן הגיה הב"ח לפנינו. ועי' דק"ס אות צ.

151 בכתב יד פריס ובתוספותיו: שידוע, וכך צריך לומר. 152 בכתב יד פריס ובתוספותיו: קודש, וכן להלן. 153 בתוספותיו הוסיף: כדאמרינן בהלכתא קמייתא דביצה. 154 בכ"פ ובתוספותיו: מפני שהן קודש. 155 שם: ומספקא לי' לר"י ואויל הכא לחומרא והכא לחומרא. 156 בכ"פ: אמ' ר' יוסי. 157 ועי' בר"ח בן שמואל (כ"י) שתירץ ג"כ כעין זה. 158 כ"י רי"ף וכ"י מ' וכ"א, ולפנינו: תניא. 159 ע"פ כ"פ. 160 כ"ה בכ"י ובר"י ואו"י ס"י קמ, וכן הוא בסמוך לפנינו. ולפנינו כאן נוסף: ולמחר קודש. 161 כן הוא שם, ולפנינו נוסף: ולמחר חול. 162 צ"ל למחרת, וכ"ה

גננא דגזו להו גוים¹⁹⁰ אסא ביום טוב שיני לאורתא שרא להו רבינא לאורוחי¹⁹¹ לאלתר. אמ' ליה רב אחא¹⁹² בר תחליפא לרבינא וליסר להו מר מפני שאינן בני תורה. ואתו לזלוזלי ביום טוב שיני. מתקיף לה רב שמעיה, טע' שאינן בני תורה הא בני תורה שרו. והא בענן בכדי שיעשו, אתו¹⁹³ ושייליה לרבא ואמ' להו בענן בכדי שיעשו. פי' ¹⁹⁴ורבינא הוה סבר דביום שיני הוא ¹⁹⁵מדרבנן לא בענן בכדי שיעשו. והיל' כרבא.

[לט, א] מתני'. ר' דוסא בן הרכינס או' העובר לפני התיבה ביום טוב הראשון¹⁹⁶ שלראש השנה או' החליצנו¹⁹⁷ את יום ראש החדש הזה, אם היום אם למחר, ולמחר הוא אומ' אם היום אם אמש, ולא הודו לו חכמ'. פי' זרזינו וחזקינו¹⁹⁸ במצות היום הזה, ולא הודו לו חכמים שיזכיר ראש חודש כי אם ביום הזכרון, ולא שיזכיר תנאי אלא ביום הזכרון סתם.

[מ, א] אמ' ר' אבא¹⁹⁹ כי הוינן בי רב הונא איבעיא לן מהו להזכיר ראש חודש בראש השנה, כיון דחלוקין במוספין מדכרינן²⁰⁰, או דיל' או' ²⁰¹זכרון אחד ועולה²⁰² לכאן ולכאן. פי' דרחמ' קרייה זכרון תרועה, ואינו אומ' אלא את יום הויכרון הזה ועולה לו לראש חודש ולראש השנה, דתרויהו חד יומא נינהו ואי איפשר זה בלא זה²⁰³. [מ, ב] אמ' רב חסדא או' זכרון אחד [ו]עולה²⁰⁴ [לן] ²⁰⁵לכאן ולכאן. [וכן אמ' רבא אומ' זכרון אחד ועולה לו לכאן ולכאן]²⁰⁵. — אמ' רבה כי הוינן בי רב הונא איבעיא לן מהו לומר זמן בראש השנה וביום הכיפורים, כיון דמוזמן לזמן קאתי אמרי'. ושייך בהו לומר בזמן הזה. או דיל' כיון

קושיא, דיל' הכי קאמ' וכן היה ר' יוסי עושה איסור שני ימים טובים שלגליות כשני ימים טובים שלראש השנה כרבנן¹⁷⁷. דפליגי עליה דשרו. פי' ומוטב לתרוצי הכי בדוחקא ולא נוקי שבשתא בר' יוסי, דר' יוסי נמקו עמו¹⁷⁸, והאי חומרא בלא טע' היא. אשכחיה רב ששת לרבה בר שמואל אמ' ליה תני מר מידעם בקדושות, אמ' ליה אין¹⁷⁹ תנינא מודה ר' יוסי לחכמים¹⁸⁰ בשני ימים טובי' שלגליות, אמ' להו אי משכחת להו לא תימא להו ולא מידי. אמ' רב אשי לידי אמ' אמימר דההוא בר טביא לאו איתצודי איתציד [מ, א] אלא חוץ לתחום הוא דאתאי. פי' לאו איתצודי איתציד בראשון ואשתחיט בשיני, דודאי הוה פשיט' ליה לרב ששת דב' קדושות הן ושרי בשיני, אלא מחוץ לתחום אתא ובו ביום. מאן דאכל סבר הבא בשביל ישראל זה מותר ליש' אחר, ומאן דלא אכל סבר כל מה דאתי בי ריש גלותא אדעתא דכולהו רבנן אתו. וכן הלכה רווחת¹⁸¹ דשני ימים טובים שלגליות שתי קדושות הן והניצוד בזה¹⁸² או הנתלש בזה מותר בזה (ד)ממה¹⁸³ נפשך, חוץ משני ימים שלראש השנה שהן קדושה אחת וכיומ' אריכא דמו וביצה שנולדה בזה אסור' בזה.

ההוא ליפתא דאתאי למחזא, חזיה רבא¹⁸⁴ דהוה כמישא שרא להו למיזבן מינה. פי' ¹⁸⁵על ידי תגר הרגיל אצלו, שלא יזכור לו סכום מקת¹⁸⁶. אמ' הא ודאי מאיתמל עקירא¹⁸⁷, מאי אמרת מחוץ לתחום אתאי, הבא בשביל ישראל זה מותר¹⁸⁸ לישראל אחר, וכל שכן האי דאדעתא דגוים אתאי כיון דחזא דקא מפשי ומייתו אסר להו. אמ' הא ודאי בשביל יש' אתא¹⁸⁹. — הנהו בי

1234567

192 כג' כ"מ וד"ש ואו"ז. 193 כג' כ"מ, ולפנינו: אולי. 194 וכן כתב רש"י לעיל לט, ב ד"ה פסק. ועי' תוס' שם. וברשב"א וריטב"א ומאירי כתבו טעם אחר, מפני שלא נקצץ להריח, ע"ש, ועי' ר"ן פ"ג דסוכה והשגות הראב"ד שם על הרי"ף שכתבו טעמים אחרים. 195 צ"ל: דהוא. 196 כ"ה במאירי ובריא"ז כתב יד אוקספורד, ולפנינו וכן בכ"פ וכיפ"א ליתא. 197 כג' כ"מ, ולפנינו נוסף: ד' אל'. 198 ראה ברש"י. 199 לפנינו: רבה, ועי' דק"ס אות ו. 200 לפנינו: אמרינן. 201 אמר, כג' כ"מ וכי"א. ולפנינו ליתא. 202 כג' הנ"ל, ולפנינו: עולה. 203 וברבינו יהונתן כתב טעם אחר, ועי' רש"י עמוד ב' ד"ה אמר. 204 צ"ל: ועולה, לפי גירסת רבינו הנ"ל, וכן הוא בכ"י פריס וכן הגיה בדקדוקי סופרים אות ק בד"ש. 205 על פי כתב יד פריס.

177 צ"ל: לרבנן. 178 לקמן נא, א. 179 כ"ה בכ"א, ולפנינו ליתא: אין. 180 כ"ה בכ"מ ורי"ף ורא"ש. 181 וכן פוסק הרמב"ם פ"א דהל' יו"ט הכ"ד. ובשו"ע סי' תקיג סעיף ה. 182 כדעת רש"י כאן וביצה כד, ב, ד"ה ולערב. וכן הוא בריא"ז, דלא כשיטת ה"ג ועוד מגדולי הראשונים דבדבר שיש חשש שיאמר לו לעשות אסור גם בשני. וכן הכריע רמ"א שם סעיף א. 183 ע"פ כ"פ. 184 כג' כ"מ, ולפנינו: נפק רבא חזיא. 185 וכן פירשו ברי' עניו (כ"י) ורי"י חכמון (כ"י). ועי' ראבי"ה ח"א סי' שפ דף 410 ואו"ז ח"ב ה' עירובין דפרשו בע"א. 186 דזה אסור, כדאמרינן ביצה כט, ב. 187 כג' כ"מ, ולפנינו: נעקרה. 188 כ"ה ברי"ף ורא"ש וכ"מ. ולפנינו נוסף: לאכול. 189 בכ"פ: אתיוה. 190 כ"ה ברי"ף וכ"מ וכי"א, ולפנינו ליתא: גוים. 191 כגירסת הרי"ף וכ"ה ברש"י לט, ב ד"ה פסק, ובתוספותיו הוא כלפנינו.

אחרת, או שנתנוהו בדיר או בסהר שהקיפוהו לדירה, כדאמרן בפרקא דלעיל²⁰⁶, כל ההיקף הוא להן כד' אמות. ודווקא²⁰⁷ שהוקפו לדירה שהן כרשו' היחי', אבל אם [לא]²⁰⁸ הוקפו לדירה, כגון קרפף יותר מבית סאתים שלא הוקפו לדירה, לא היו מתירין להלך את כולו. ור' יהושע ור' עקיב' היו אומ' אין לו אלא ד' אמו' אע"פ שהוקפו לדירה, והפליגה ספינתן בים בתוך הפילגוס ויצאה מחוץ לתחום, ורבן גמליאל ור' אלעזר הילכו את כולה דומיא דדיר וסהר, ור' יהושע ור' עקיב' לא זוו מד' אמות, שרצו להחמי' על עצמן, נפרש לקמן.

אמ' רב נחמן אמ' שמואל יצא לדעת אע"פ שהחזירוהו גוים אין לו אלא ד' אמות. ודווקא כשיצא שלא לדעת והחזירוהו גוים כאילו לא יצא, אבל כשיצא לדעת לא. — בעו מיניה מרבא²⁰⁹ הוצרך לנקביו. פי' זה שהוציאוהו גוים חוץ לתחום אם הוצרך לנקביו, מהו שיכנס לתוך התחום²¹⁰. אמ' להן גדול כבוד הבריות שדוחה לא תעשה שבתורה. כדכתי'²¹¹ והתעלמת מהם לזקן ואינה לפי כבודו²¹², והכא גמי בעבור כבודו דוחה לאו דלא תסור²¹³. אמרי נהרדעי ואי פיקח הוא עייל לתחומא, וכיון דעל על. שהרי ברשות נכנס.

אמ' רב פפא פירות שיצאו חוץ לתחום וחזרו אפי' במזיד לא הפסידו את מקומן, מאי טע' אנוסין הן. פי' לא הפסידו מקומן וכל העיר להן כד' אמות ולכל רוח אלפים אמה אם הוא יום טוב, ואם היא שבת מותרין באכילה במקומן²¹⁴ שחזרו. איתביה רב יוסף בר שמעיה לרב פפא, ר' נחמיה ור' אליעזר בן יעקב [אומרים]²¹⁵ לעולם אסור' עד שיחזרו [במקומן]²¹⁶ שוגגין, בשוגג אין במזיד לא. ופריק תנאי היא, דתניא פירות שיצאו חוץ לתחום²¹⁷ בשוגג יאכלו במזיד לא יאכלו. [מב, א]

ועי' ראבי"ה ח"א מעמוד 417 ואילך באורך. 4 ע"פ כ"פ. 5 כג' כ"מ וכ"ה באו"ז סי' קמא וברוקח סי' קעח, ולפנינו: רבה. 5א ורש"י כתב מהו לצאת חוץ לד"א, וכן משמעות הגמ' דאמרינן ואי פקח הוא וכו'. 6 דברים כב, ד. ובתוספותיו: כדילפינן מוהתעלמת לזקן ואינו לפי כבודו. 7 ב"מ לא, א. 8 דברים יז, יא. 9 נראה דצ"ל: במקום, וכ"ה ברש"י. 10 ע"פ כ"פ, וכ"ה בתוספותיו. 11 בתוספותיו כתב דגרסינן: וחזרו, וכן עיקר, וכן הוא ברמב"ן בלקוטים וכ"ה. אולם כאן בספרנו לא כתב רבינו וחזרו, ע"פ מה שכתב רבינו שם דלפי האוקימתא דחסורי מחסרא ע"כ לא גרסינן וחזרו, ע"ש ועי' רש"י.

דלא איקרו רגלים לא אמרינן. וברגלים²⁰⁶ מתרגמי' תלת זמנין. לא הוה בידיה, אתא²⁰⁷ לקמיה דרב יהודה אמ' אנא אקרא חדתא²⁰⁸ אמינא זמן, אמ' ליה רשות לא מיבעיא לי כי קא מיבעיא לי חובה מאי. רב ושמואל דאמרי תרויהו אין אומ' זמן אלא בג' רגלים בלבד²⁰⁹. ומסיק תלמוד' והיל' או' זמן אפי' בשוק ואומ' זמן אפי' בראש השנה וביום הכיפורים.

אמ' רבה כי הוינא בי רב הונא איבעיא לן בני²¹⁰ בי רב דיתבי בתעניתא במעלי שבתא מהו להשלימה. ואסיקנ', [מא, ב] דרש מר זוטרא משמיה דרב הונא היל' מתענה ומשלים.

הדרן עלך בכל מערבין
אוצר החכמה

פרק ד'

מי שהוציאוהו גוים או רוח רעה אין לו אלא ארבע אמות. החזירוהו, כאילו לא יצא. הוליכוהו לעיר אחרת, נתנוהו בדיר או בסהר, רבן גמליאל ור' אלעזר בן עזריה או' מהלך את כולה, ר' יהוש' ור' עקיב' או' אין לו אלא ארבע אמות. מעשה שבאו מפלגרסין²¹¹ והפליגה ספינתן בים, רבן גמלי' ור' (בן) אלעזר בן עזריה הילכו את כולה ור' יהושע ור' עקיב' לא זוו מארבע אמות, שרצו להחמיר על עצמם. פי' מי שהוציאוהו גוים חוץ לתחום, או רוח רעה שרתה עליו ונטרפה דעתו ויצא חוץ לתחום ואחר כך נשתפה והרי הוא חוץ לתחום, אין לו אלא ד' אמות. ואם החזירוהו גוים כאילו לא יצא ויש לו כל העיר כד' אמות כבתחילה, וחוצה לה אלפים אמה לכל רוח. הוליכוהו לעיר

206 צ"ל דרגלים. 207 כגירסת כ"י מינכן, ובכ"י פריס ולפנינו: כי אתא. 208 בכתב יד פריס ולפנינו נוסף: גמי. 209 כגירסת כתב יד אוקספורד, ולפנינו ליתא. 210 כן הוא בכתב יד מינכן וכ"י אוקספורד וריטב"א, וכ"ה בתוס' לקמן מא, א, ד"ה שאני.

1 כגירסת כ"ה. 2 ית, א, וע"ש בדברי רבינו. 3 וכן כתבו הרשב"א והריטב"א, וכ"ה בתוס' לקמן מז, ב ד"ה דכולה, וכמו שמבואר בירושלמי, וכן פסק בשו"ע סי' תה סעיף ו'. וכ"ז בקרפף אבל בעיר ממש לא ביאר רבינו דעתו. ועי' בריא"ז דבעיר כיון דיש בה ישוב אפילו אינה מוקפת כלל דינה כד"א, וכ"ה שיטת הרמב"ן.